

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FUGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: esztendőnkön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489 sz. — — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁI
LAPTULAJDOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Kongatják a kormány lélek-harangját.

Nagy baj lehet a kormány körében, mert a fizetett lapok oly erősen csaholnak az országgyűlési szövetkezett ellenzék ellen, mintha az ellenzék volna oka minden nyomorúságunknak. Elkezdve a bécsi megvásárolt szócsovéktól az utolsó vidéki kis mungó lapocskáig egyebet nem olvashatni, hogy ki kell irtani minden ellenzékít, mert különben veszve van a haza.

E harang-félreversre és szitkozódásra az készíti a kibérelt pennákat, mert ingadozni látják a gazdát, Lukácsot, aki bárhogy is veri még a mellét: bukott ember és csak addig tartják meg, míg a közös kiadások is meg lesznek szavazva — Bécsben.

Mihelyt tehát a delegációk elvégzik munkájukat Bécsben, Lukácsnak pakkolnia kell a miniszterelnöki székből, amelyre csak gyáíazatot hozott.

Jól írja Ábrahám Dezső orsz. képviselő: hol van és ki az, aki olyan nagyon kívánja a Lukács maradását?

Személyi szempontok nem. Nézzük a tárgyiakat.

Ezuttal a legilletékesebb forráshoz, magához a delinquenshez forduljunk. Vajjon nem Lukács ur mondta-e nagyenyedi beszámolójában, hogy Khuen elment, mert belátta, hogy a személye képezi a kibontakozás akadályát?

Hát most nem áll-e ez az eset százzszorosan ő reá? Nem Lukács László-e a legfőbb s talán egyedül akadály a rend és nyugalom helyreállításának, az ország boldogulásának?

A nagyenyedi axióma csak Hédeváryra áll, de Lukács urra nem?

Kell-e és lehet-e ennél nagyobb politikai erkölcstelenség, sőt uri becsületbeli fogyatékoság? Vajjon nem fél Lukács László ur, hogy a saját maga által felállított erkölcsi kodexxel fogják agyonütni, ha bevárja, hogy pártatlanul ítélkezzenek felette?

Mire vár még ez az uri ember?

Elhiszik talán a munkapártiak, hogy az ő feje a párt becsületbeli kérdése? Hiszen ezt a tantételt is ő állította fel, neki csak segítségére sietett Tisza István, mert úgy látta, hogy sikerült terveinek megnyerni a ravasz örményt.

A munkapárt kezes bárányai, akik sokszor éhes farkasokká vedlenek, azt hiszik, vagy legalább szeretnék elhittetni, hogy Lukács László, a többség miniszterelnöke és ennek bukása a párt tekintélyét sértene.

Ugyan uraim, hát már csakugyan annyira belebolondultak az angol példákba, hogy nem tudnak belőle kigázolódni?

Őnök hallották valahol és valamikor, hogy tényleg Angliában is van

parlament, ennek a parlamentnek többsége és e többségnek miniszterelnöke.

Igen, ott beszélhetünk arról, hogy a többség csinálhat és megszüntethet miniszterelnököket, de nálunk ez naiv mese

Hát akkor miért nem bukott meg Lukács ur, mint pénzügyminiszter, a készfizetések elejtésénél, miért maradt meg Székely Ferenc a katonai bünvádi perrendtartás németnyelvű intézkedéseinek s miért szavaztak ujjongva bizalmat Khuen grófnak, midőn kimondták, hogy rezolúció nélkül nincs kibontakozás és a nagy nemzeti hős üres tarisznyával és hosszú orral jött vissza Bécsből?

Nem, igen tisztelt Urak!

Nálunk nincs a többségnek miniszterelnöke. Önök erre több ízben szerencsés példát szolgáltatnak. Itt csak a császárnak van bizalmi embere, akit mindig vállalni kell az olyan többségnek, amelyet pénzzel, erőszakkal és erkölcstelenséggel teremtettek meg.

Ez a többség aztán ne is hiátokozzék a saját, meg nem levő erkölcsi tekintélyére, ebbe a súlyedő miniszterelnök hiába kapaszkodik.

Lukács urnak egyedüli védpajzsa ezuttal már csak a korona palástja. Eddig sikerült az őz uralkodót elámitani a nemzet igazi akaratát illetőleg, sikerült felfelé szolgálatokat tenni, mely odafent a legnagyobb erőszakosságokat is igazolta, de most már következik a nemszeretem napok.

Sem az országnak nyugalma, sem annak igazi becsületes fejlődése, sem a dinasztia érdeke, de még a munkapárt ugynevezett tekintélye sem követeli, hogy tisztán csak lelkiismeretlen hatalmi vágy olyan embert tartson tovább a miniszterelnöki székben, aki oda sem politikai multjánál, sem jelenénél, sőt a legközönségesebb emberi becsületbeli felfogás szerint sem való.

A Bécsből jövő tudósítások szerint, Lukács László minden erejével azon van, hogy elhitesse a világgal, hogy pozíciója sohasem volt erősebb, mint most. Evégből szórja a pénzt a lapoknak, amelyeknek nagy része nemcsak idehaza, de külföldön is képes mindenre pénzért. De hiába való minden erőlködése, mert a fizetett sajtó már nem bír hatással és a kutya sem veszi számba. Bécsben is undorral fordulnak el ezektől a lapoktól, nálunk pedig még arra sem méltatják, hogy kezökbe vegyék. Azért, mind ablakon kidobott pénz az, amellyel csak a kitarítottakat hizlalják és Lukács erősen téved, ha azt hiszi, hogy fizetett pennákkal többé ellehet bolondítani a közönséget.

Junius 4-ike óta épen elég volt az idő arra, hogy a magyar nemzet lerázza magáról a 1910. évi választás bilincseit és meghuzza a lélekharangot Lukács felett, akinél soha senki jobban be nem csapta az országot. Az egyesült

ellenzék egyelőre a bécsi tiltakozás után csak az országszerte rendezendő népgyűléseken vesz részt és ha október huszadikán is a miniszterelnöki és a házelnöki székben Lukács és Tiszával fog találkozni, ezt olyan provokációnak fogja tekinteni, amellyel szemben a legvégsőbb lépésekre fogja elhatározni magát.

(E—K.)

Országos vásár akadályokkal.

Pár nap mulva beáll az országos vásár Székelyudvarhelyt. Október 4-én lesz a kirakós és ezt megelőzőleg a három napos állatvásár.

Köztudomású tény, hogy az őszi vásár szokott a leglátogatottabb lenni. Tehát ilyenkor a forgalom, közlekedés is a legnagyobb.

Ezzel szemben pedig a Varga-patak hidját, a város legforgalmasabb helyét, Kökeresztéren épen most, vásár előtt bontották szét és így előállott az a komikus helyzet, hogy a közlekedési akadályok vármegyei legfőbb elhárítható mestere: az államépítészeti hivatal csinálta Székelyudvarhely város belterületén a legnagyobb közlekedési akadályt.

Hát ez viccnek elég jó, de a vásárra tóduló közönség részére, csakis bosszantó lehet.

Egy hetet már várhattak volna, azzal a híd bontással, annyi szent igaz. Hiszen reparáció más helyen is elég van. Az állami ut Felsőboldogfalva felé valósággal elolvadt a sok eső miatt. Ezt sem ártott volna helyrehozni addig, amíg oly nagyra nem nőtt a kár.

Azonban a híd bontás már megtörtént. A hiba el van követve. Ezen segíteni nem lehet most. De jövőre okulást, megfontoltságot más alkalomra szerezni, jó lesz jelenlegi felszólalásunk, melyet az illetékesek figyelmébe ajánlunk.

A helyi viszonyokkal számolni kell, mert nem a nép van a tisztviselőkért, hanem megfordítva. Sajnos, hogy igen gyakran ennek az ellenkezőjét kell lássuk, tapasztaljuk. Pedig — úgy látszik — egyedül csakis ebben van a kiírhatatlan hiba; mit eléggé ostromozni nem lehet...

— **Új rend a táviratok le- és felvételében.** Mai naptól kezdve a szekelyudvarhelyi posta- és táviradivatalnál új rend lépett életbe. A táviratokat ezután április hó elsejétől kezdve október végéig reggel 7 órától este 9 óráig, november 1-től március 31-ikéig pedig reggel 8 órától este 9 óráig szakadatlanul lehet feladni és a kézbesítések is így történnek. Ezzel a régen érzett hiány pótlásával, Székelyudvarhely belépett a rendes városok sorába. Az intéző-köröknek elismeréssel adózunk, hogy a kereskedelmi és ipari élet e szükségletét kieszközölték. Most már aztán csak kereskedelem és ipar is kellene, amely e nagy előnyöket kihasználhassa. Ennek megteremtésére a vezetőkörök szintén sokat tehetnének.

A falu jegyzője.

A mi agyon egyszerűsített közigazgatásunknak talán legszánandóbb áldozata a községi és körjegyző, akiről ha élethű fotográfiát akarnánk bemutatni, nevezhetnénk egyrészt olyan közigazgatási hivatalnoknak, aki jogilag semmiért sem felelős s aki mégis minden felelősséget a vállain visz. Van körülbelül 30 feljebbvalója, amelyik mind fegyelmi eljárás terhe alatt rendelkezik vele úgy, hogy a legtöbb falusi jegyző csak nagy ritkán érreá magával a faluval is foglalkozni.

A falu jegyzőjének ugyanis a jegyzői állás természetéből kifolyólag a jogkereső nép tanácsadójának, gyámolítójának és társadalmi vezetőjének kellene lennie, de e helyett a legtöbb jegyző — a mi közigazgatásunk tökéletlensége miatt — nem más, mint aktagyáros, sőt miután az adóvégrehajtás s egyéb más zaklatása a falusi népek is a jegyző kötelessége, a legtöbb helyen alig tekintik másnak, mint a nép *élete megkeserítőjének*; egy olyan zsarnoknak, amelyet ráadásul neki kell fizetnie is.

Nagy ritkaság az olyan falu, amelyikben a lakosság lelekben összeforrott a jegyzőjével. Hiszen a községi jegyző nem igen érreá a falu szociális bajaival törődni s ha még is törődik, bizonyosan az éjjeli nyugalmát kell megrabolnia, mert máskülönben a kelletténél is nagyobb rakásra gyülnék fel a restancia, aminek természetszerű következménye a fegyelmi eljárás. Ily körülmények között nem is csoda, ha a községi és körjegyzők már évek óta türehetetlenek találják helyzetüket s nap-nap után nagyobb eréllyel követelik annak megváltozását.

Minden falusi jegyző érzi magában, hogy neki nemesebb hivatása van s jelentősebb szerepe a falu életében, mint az, hogy a különböző magasabb fokú közigazgatási apparátusok örökös labdörője legyen. A jegyző ott el a faluban, ismeri a falu ezernyi baját és még sem tud rajta segíteni, mert hiszen életének, tevékenységének legnagyobb része meddő „nemleges” jelentéscs gyártásával és ly funkciók végzésében telik le, amelyeket állami közegeknek kellene végezniök.

Valósággal ritkaságszámba megy tehát, ha oly jegyzőről hallunk hírt, aki hivatali teendőinek pontos elvégzésén kívül, a társadalmi munka mezején is tudott elévülhetlen érdemeket szerezni.

Legutóbb a mátraverbélyiek derék jegyzőjéről, Berzsényi Béláról emlékeztek meg a lapok, az ottani fogyasztási szövetkezet 10 éves jubileumával kapcsolatban. Benne — úgy látszik — megtalálhatjuk a falusi jegyző ma még elég ritkaságszámba menő mintaképét.

Hogy mint jegyző kiváló lehet, azt az bebizonyítja, hogy a felsőbb közigazgatási szervek is részt kértek a kis szövetkezeti ünnepből. De hogy a társadalmi munka mezején is kitűnik, az kiviláglik abból, hogy immár közel 10 éve vezet egy szerény viszonyok között lévő községben hitel- és fogyasztási szövetkezetet, amelyeket a mintaszövetkezetek közé soroznak s amely intézmények segítségével sikerült a faluját kiemelni eddigi mostoha helyzetéből s rávezetni a fejlődés, a virágzás útjára.

Ezen a szövetkezeti jubileumon nem is a szövetkezetet ünnepelték, hanem a falu derék jegyzőjét, aki éjjel-nappal azon töri a fejét, hogy segíthetne a saját községének nyomorúságain. És sikerült is neki a bajok orvoslására a legjobb eszközt megtalálni: a szövetkezeti eszmét, az apró szétszórt erők egyesítését úgy, hogy Mátraverbély község ma már ott tart, hogy a falu kulturális és humanitárius szükségletét egyetlen gazdasági és társadalmi szervezet képes ellátni.

A szövetkezet utcát épít a községnek, utakat rendez, ellátja a szegénysorsu iskolásgyermekeket tanszerrel, pótolja az iskolaépítéshez hiányzó tőkét s nap-nap után újabb eszközöket nyújt a község lakóinak vagyonsodásához. Ebből a mi városi híres vezéreink is tanulhatnak.

Van ez így több helyütt az országban, ámde meg vagyunk róla győződve, hogy ha a községi és körjegyzők mostoha helyzetén segítenek, a legtöbb községben megtalálnók azokat a társadalmi uton létrejött népjóléti intézményeket, amelyek nem csak a falu anyagi, de erkölcsi bajain is segítenek. Az is bizonyos, hogy ezeknek az intézményeknek a megteremtéséhez maguk a jegyzők látnának leginkább hozzá, mert hiszen ők is nagyon jól tudják mennyivel jobb és könnyebb valamit ha van miből ön-önmagunknak megcsinálni, mint az ahhoz szükséges eszközöket győtrő depulációzással és folyamodványokkal kikunyorálni a kormánytól vagy más felsőbb hatalomtól.

Szabad a kritika.

Kritikusok szabadságát védte meg minap a bíróság. Dr Ében Mihály nagykörösi plebános egy számológépet szerkesztett, amelyről dr Weszely Ödön pedagógiai művében azt a kritikát megjegyzést tette, hogy az komplikált. E megjegyzésért Ében Mihály kártérítési pert indított a budapesti IV. ker. járásbíróság előtt Weszely Ödön ellen és a neki okozott állítólagos erkölcsi és anyagi károsodásért tőle ezer korona kártérítést kért. A megtartott tárgyaláson a bíróság Ébent keresetével elutasította azzal az indoklással, hogy Magyarországon vélemény-szabadság van és a kritikusokat nem lehet arra kötelezni, hogy csak dicsérő megjegyzéseket irjanak. A bíróság Ébent egyttal a költségek megfizetésében is elmerasztalta.

Irodalom.

A feminizmus. Irta: Wirker István. Az öntudatos nőmozgalomnak rövid és világos áttekintését nyújtja e tanulmány. Az elfogulatlan és pártiszempontoktól mentes tudomány álláspontján megismerteti a nőknek a történelmi korok folyamán elfoglalt helyzetét és felszabadulási törekvéseit. Nyomon kíséri e törekvések melyülését, öntudatosává válását és terfoglalását és így megismerteti a modern feminizmus céljaival. Felsorolja a nőmozgalomra vonatkozó főműveket és lényegükben ismerteti azokat az adatokat, megállapításokat, gondolatokat és elméleteket, melyek a problema körül csoportosulnak. A rendkívül érdekes és izgatón aktuális munka igen jó szolgálatot tesz mindazoknak, akik az egyre erősebben hullámzó nőmozgalom lényegével óhajtanak megismerkedni. A kis mű a Tudományos zsebkönyvtár 220. száma, ára 70 fillér. Kapható minden könyvesboltban.

Olcso Jókai Az ősz beálltával megint megnyílt a Jókai kínches ládája és a szebbnél-szebb alkotások kerülnek ki belőle. Most jelent meg: 71. szám. Harmadik sorozat. Részint igaz, részint költött humoros apróságok. 72. sz. Amerikai történetek. „A vérontás aranya” fantasztikus regény a közép-amerikai farradalom történetéből. „Egy magyar ur Amerikában” az újvilág csodás társadalmi viszonyairól, beszél. „A glóriás hölgy” az amerikai hamburg netovábbját mutatja be. 73—77. sz. Nincsen ördög. Csodás regény egy nagyszívű férfiról és egy szívtelen hölgyről. 78—79. Csalavér, szenvedélyektől lüktető regény Szibériából. 80. Tarka élet, Apró rajzok, melyekben Jókai utólréhetetlen művész volt. Egy-egy szám ára 40 fillér. Kapható minden könyvesboltban.

E NAP

Kedd, október

Remig pk

az új évnegyed kezdete. Ha előfizetése lejárt, siessen azt megújítani, hogy a »SZEKELY-UDVARHELY« továbbra is b. címére pontosan küldessék

Szekely Testvérek!

Nagy küzdelem között áll a magyar nemzet.— Szüksége van minden fiára, de sokszorosan szükséges a szabadság, függetlenség, bátor szavú ujság. Mert ha minden szabadságunktól fosztanak is, a sajtó által vissza szerezhetjük elkobzott jogainkat.

Támogassuk az igazi 1848-as függetlenségi sajtót, mert azzal önmagunk függetlenségét, szabadságát segítjük elő. Hazafias tisztelettel kérjük tehát az előfizetések megújítását. Előfizetési ár negyedévre 2 K 50 f

HIREK.

— **Főispántalanság.** Valóságos Fregoli szerepet játszik id. Haller János gróf főispán, kinek a mindenható kormány jóvoltából: háromszoros főispánsághoz — három lakhelye volna eszmeileg. Azonban a dolog úgy áll, hogy a tulajdonkepeni hivatalos székhelyein — néha-napján csakis, mint *vendég* jelentkezik. Pedig hát az 1886. évi XXI. t.-c. indoklása világosan kimondja, hogy a főispánság tisztség, hivatal és nem méltóság. De azért a fene látott olyan tisztséget és hivatalt, ahol a főnök — *vendég*. Régen mondogatjuk és ajánljuk a kormánynak, hogy szüntesse be ezt a névleges állapotot, mely már türehetetlen valami. Marostordában még megy valahogyan, mert ott Hegyegi Kás Pál dr. főispáni titkár ur, a jegyzői tanfolyam internatusi felelősségétől megmaradó keves idjében — főispánkodhatik is. Ezen kívül Dr. Bernády György polgármesternek most sikerült ő méltóságát, a valódi névleges főispánt is karanfognia és a Maros okozta árvízkarokat megmutogatni. Nálunk a Nagyküküllő folyó s minden más létező patak, sőt még a rendes körülmények között esermely nevet viselő vizecskék is leirhataian károkat okoztak. Mi azonban — úgy látszik — a szükséges államsegélyekben nem részesülhetünk, mert az ilyesmiknek kulesát a főispán mellényzsebében szorongatja és erre felé ő sem jön. Nem jön, mert Tisza—Lukácsnak immár nem kell bizalom. Hiszen ugyis mennek főispánostól együtt.

— **Lódijazás október 6-án.** Udvarhelyvármegye lótenyésztő bizottsága ez évi október 6-án d. e. 11 órakor Oklándon, a piac téren csikós-kancákat, 3 és 2 éves, esetleg egy éves kancacsikókat díjaz 120 K-tól lefelé 10 K-ig menő, földmivelésügyi miniszteri díjakkal. Erre hívja a vármegye lótenyésztő bizottság elnöke, a díjakra lókereskedők, nagybirtokosok és nagybérlők kizárásával csak azon kisczudák tarthatnak igényt, akik községi előljáróság bizonyítvánnyal igazolják, hogy csikóskancájuk 1 év óta tulajdonuk és a csikók saját tenyésztésük. — A cél szép és hasznos. Azonban október 6-ika olyan szent napja az igaz magyarnak, amelyen lódijazást tartani, — talán még sem illik... Ezt tudhatná Daniel Lajos ur, a lótenyésztő bizottság elnöke, báró létére is. Október 6-án, az aradi Golgotha felé kell tekintsen a magyar, ahol a nemzet vértanui krisztusi halált szenvedtek e hazáért, melyet akkor Görgeiek, most pedig a munkapárti elnökök bocsátanak közpredára... Ismételjük, magát a célt helyesejűk és készséggel támogatjuk, de október 6-ikának ilyenszerű

profávizálása ellen, hazafias feiháborodással tiltakozunk. Az esztendőnek 365 napja van. Ezek közül módjában állott volna a vármegye lényegszó bizottságának más napot is kiválasztania. Ne higgyék azt, hogy a hazafias székely közönségből egészen kihalt az érzelm s immár eszmélni is képtelen. Eljő az idő nem sokára, hogy nem az üres címek, hanem saját tettei teszik emberré az embert. A népuralom hajnala dereng s hábár még vastag felhők takarják el szemeink elől a szabadság, egyenlőség, testvériség fenéséges égbolját: utat tör magának a fényes nap és áldást fakasztó sugarait feltartóztatás nélkül fogja szétterjeszteni...

— **Kossuth Eerenc beszámolója.** Kossuth Ferenc október közepén beszámolót tart Cegléden. A pártvezért a beszámolóra elkiséri a negyvennyolcas függetlenségi Kossuth-párt valamennyi tagja élükön Apponyi Albert gróffal, valamint az ellenzéki pártok számos tagja. Cegléden nagy lelkesedést keltett annak a híre, hogy Kossuth ismét választópolgárai közé érkezik és nagy előkészületeket tesznek, hogy képviselőjük iránti szeretetüknek és törhellen ragaszkodásuknak megnyilvánulása minél impozánsabb legyen.

— **Az iparosok szabad lyceumi bizottsága** f. hó 21-én ülést tartott, amelyen az elnökség beszámolt az 1911—1912. évi ciklusról. A bizottság köszönetet szavazott az elnökségnek s azt az ügyek vezetésére továbbra is felkérte. A Gyerkes Mihály lemondásával megüresedett jegyzői tisztre Gál Imre áll. isk. tanítót, a Péter Lajos eltávozásával megüresedett választmányi tagsági helyre Csillag Istvánt választotta meg a bizottság. Eszerint a lyceumi vezetőség tagjai a következők: Biró István tanár elnök, Gál Imre jegyző, Csillag József pénztáros, Bartók István, Benedek Géza, Biró István vendéglős, Csillag István, Fischer Ferenc, Péter József és S. Szabó József a választmány tagjai. Az 1912—13. évi lyceumi előadások november hó elsőfelében megkezdődnek.

— **Lécfalvi Gyárfás Győző** kereskedelmi műszaki főtanácsos életének ötvennyolcadik évében, szeptember 22-én Budapesten meghalt. Lécfalvi Gyárfás Győző előkelő székely nemesi családból származott. Mint fiatal segédmérnök a háromszék megyei magyarostói utvonallal építésénél úgy kiűntette magát, hogy a műszaki tanácsba hívták. Háromszék megye óhajására a sepsiszentgyörgyi állami építési hivatal főnöke, majd pár év múlva főtanácsosa lett és a miniszteriumba hívták. Pár év előtt szó volt arról is, hogy Udvarhelyvármegye építési hivatalának legyen a főnöke, mielőtt a miniszteriumba hívták volna. Mint kiváló geológus, különösen az utépítés terén volt kimagasló szakember. Nevéhez fűződik az ojtói, krasznai, szalva-romuli és legutóbb a gyergyó-békási utvonallal építése. Temetése e hónap 24-én délután volt a ke-repesi-uti temető halottasházából.

— **A Nagyküküllő vizállása** ez évben érte el a legnagyobb magasságot — emberemlékezet óta. Nem tartjuk fölöslegesnek feljegyezni, hogy a rendes körülmények között alig 40—60 cm. magasságú víz, két méter és 92 cm. volt a minapi nagy esőzés idején Székelyudvarhelyt.

— **Struccok a közigazgatás berkeiben.** Elképzeljük milyen nagy érdekessége lenne a közelgő országos vásárnak, ha mindazokat a struc-politikusokat, kik vármegyénkben található, össze csoportosítva, bemutatnók — kiállítás alakjában. Ilyen unklumot még nem pipált Európa, sőt még Ázsia sem. Természetesen a kiállítás csak úgy lenne értékes, ha minden egyes diszpédánynak élettrajzi adatait, titkos, nyílt titkos és nem titkos utait, viselt dolgait is bemutatná valamelyik „Roxtoy pszichológus, asztrológus és pszichikus“ Ezt az eszmét vetette fel egyik köztisztviselőnk álló és általában ked-

velt egyéniség a minap bizalmas körben. Mi pedig ezennel átadjuk azoknak, kik a közület önzetlenül igyekeznek előmozdítani és true-politíával nem élnek.

— A vármegyei közpénzek elhelyezése.

Biharmegye közgyűlése alkalmával szóba kerülve a megyei alapok kamatoztatás végett való elhelyezése, a Magyar Gazdaszövetség hivatalos lapja, a Gazdaszövetség utóbbi számában azt fejtegeti, hogy a vármegyei árvapénzek és egyéb más pénzeknek a hitelszövetkezetek középpontjában, az Országos Középponti Hitelszövetkezetben való elhelyezése sokkal jobban megfelel a mai kor szociális követelményeinek, mint az az önös érdekekből eredő szűkítés, hogy a megyék a közpénzeket egyes vidéki bankokban helyezik el, amelyeket a vármegyei gyűlésen érdekelt fő részvényesek és igazgatósági tagok tolnak előterbe. A falusi szövetkezetek tagjai, a földműves gazdák jövőre a megyebizottsági tagválasztáskor erre a jelenségre is figyelmet fognak fordítani.

— **Piaci árak.** Az elmúlt kedden hivatalból feljegyzett piaci árak, középszámítás szerint így alakultak Székelyudvarhelyt: Buza 3 K 90 f, elegendes 3 K 30 f, rozs 3 K 20 f, törökbuza 3 K 70 f, árpa 3 K 20 f, zab 1 K 90 f, burgonya 1 K 40 f litervékánként, 1 székér tűzifa 8—16 K. 5 drb tojás 40 fillér. Zöldségfélével a szorgalmas bolgárok látják el a piacot.

— **Kinevezés.** A vármegye főispánja Zakariás Pólexéna közigazgatási díjnyokot az oklándi főszolgabírószághoz járási irodaségdíjnyokot nevezte ki. Az illető már tíz év óta díjnyokosodik a vármegyénél és ötödik volt az országban, aki hivatali szolgálatot választott életpályának. A főispáni kegy most ezt is kívánta jutalmazni e kinevezéssel.

— Kárpitos iparos Székelyudvarhelyt.

Macsek Béla jelesen képezett kárpitos iparos néhány nappal ezelőtt Sz. Szabó Péter székelyföldi kereskedelmi és iparkamarai titkár ajánló levelével mutatkozott be Székelyudvarhelyt. Szíves örömmel fogadtuk. Azóta már fészket is vert nálunk. Megajította modern gépekkel felszerelt műhelyét a város központjában, Kossuth-uca 11 sz. alatt, Gáspár és Papp fűszerkereskedők üzletének udvarában. A derek, ámbicózus fiatal iparosra nagy szüksége volt Székelyudvarhely város és vidéke közönségének, mert más helyekről kellett fedeznie ebbeli szükségleteit. **Macsek** Béla szakértelmével intelligens közönségünk bármily magas igényeit megelégedésre képes kielégíteni. A divatos angol bőrbutorokat finom izléssel készíti és átalakításokat is örömmel teljesít. Modern ebédő divánok, heverődivánok, matrácok és roletták s mindenféle kárpitos munkákat szolid, pontos kivitelben készít, átalakít. Az árak tekintetében rendkívül méltányos. Szerény, szolgálatkész és minden elfogadható árért rendelkezésre áll. A magunk részéről is melegen ajánljuk a közönség pártfogásába a becsületes törekvésű ifjú iparost, ki Szabó Gábor járási főszolgabírónál Tibódon és Dr Horváth Károly kir. közjegyzőnél Székelyudvarhelyt már dolgozott s pontos, szolid munkájával — sikerült megelégedésüket kiérdemelnie.

— **A kijátszott tanítótság.** A fizetésrendezés kérdésében, a kormány alaposan kijátszotta a tanítótságot. Huszonnégy millió koronát vett föl a költségvetésbe a tanító fizetésrendezésére, de ebből csupán öt milliót juttatott a tanítóknak. Ebből az összegből kívánja kielégíteni az ország harmickétezer tanítóját, ami még alamizsnának is csekély. A kormánynak ez az eljárása a feltámadást keltett az ország tanítótsága között és elhatározták, hogy a legmesszebb menő agitációt indítják sérelmeik orvoslása végett. Az elnökség országosan szervezi ezt a nagyarányú ígérekző mozgalmat és utasítása szerint most a tanítótság minden magyar képviselőt föl fog keresni s átnyujtja

neki a központból szétküldött memorandumot, melyben pontosan összefoglalták sérelmeiket. A memorandum tartalmát előszóval fogják előadni s mivel ei akarják érní, hogy a képviselők kivétel nélkül tudomást szerezzenek a tanítótságot ért mellőzötetéről, egyben a sajtó útján is tiltakozni fognak a kormány eljárása ellen, amiért kijátszotta a tanítótságot.

— Tanítók Fürdője részvényei és villatelopei.

Országos mozgalom, szeleskörű tevékenység indult meg újabban a tanítók társadalmi gyógyfürdője, üdülő és gyermek nyaraló telepének a székelyudvarhelyi Szekefürdőn, részvénytársasági alapon való szervezése érdekében. A most kibocsátott felhívás szerint is egy részvény 26 korona, melyekből bárki jegyezhet tetszés szerinti mennyiséget. A részvények értékének legalább feleresze azonban ez évi november hó 5 ig, az Udvarhelyvármegyei Takarékpénztárnál Székelyudvarhely „Tanítók fürdője részvény-számláján“ az illető részvényjegyző nevében, kamatozó betétképpen elhelyeztetendő, hogy az aláírási iv: „Alapítási tervezet“, az illető címére elküldhető legyen. Mult nyár folyamán, az ország különböző vidékéről, nyaralni Szejken összejött tanítók szerzett tapasztalataik alapján, lelkes Szózáttal fordulnak a hazai tanítótsághoz: a fürdő részvények és parcellázás alá kerülő villatelopek mentől tömegesebb eladása, s ez alapon tanítók fürdőjének mielőbb, teljes eredménnyel való megteremtése végett. Megismerték ezen kiváló természeti kincsnek bő forrásu, kén-sós viznek utólrhetetlen gyógyerejét, a szép fekvésű fürdőnek könnyű megközelíthetőségét. Város közelében való fekvésénél fogva rendkívüli olcsóságát és más számos előnyét s teljes erejükből készek áldozni, csak gy t biztos jövőt előnkbetaró tanítók fürdője Szejken szerveztessék s így, úgy a tanítótság, mint a más állásu egyének elcsón nyaralhassanak üdülhessenek és gyógyulhassanak. A részvények villatelopek vételére, nemkülönben az építkezésre vonatkozólag a további felvilágosítással bárkinek is készségszolgál, a szervezési munkálatokat vezető / Gyerkes Mihály áll. igazgató-tanító Székelyudvarhely.

— **Erdélyrészi orsz. kirakó vásárok** október 1-én Nagysajó, 3-án Alsójárja, 4-én Borsá, Kaál, Köröspatak, Marosludas, Szászváros, Székelyudvarhely, 5-én Oláhláposbánya 7-én Gerend Szabéd, Szelistye, 8-án Bürkös Kraszná, 9-én Czege, Sepsiszentgyörgy.

Udvarhelyvármegyei Méhészegyesület Elnökségétől.

Sz.: 289—1912.

Felhívás

az ingyenes eperfák kiosztása tárgyában.

A földművelésügyi m. kir. miniszter a selyemtermelés emelése céljából kiküldött meghatalmazottja, a szekszárdi selyemtermelés felügyelőségétől f. hó 21-én 11,046 szám alatt vett leirat szerint a méhészegyesület tagjai és a vármegyei községek, valamint a lelkesek, tanítók, jegyzők és kispapok a jövő évben is teljesen díjtalanul nyerhetnek 2—3 éves magányi eperfa csemétet és 5—6 éves kiültetésre alkalmas eperfát, ha szükségletüket f. évi dec. hó 1-ig hozzánk bejelentik. Felkérjük tehát az érdekelteteket, hogy elhatározásukról — az elültetendő mennyiség és a fak korának megjelölésével — a fenti határnapig minket egyszerű lev.-lapon értesítsenek, hogy a fak megküldése iránt a kedvezményt nyújtó hatósághoz felterjesztést tehessünk.

Megjegyezni kívánjuk, hogy a 2—3 éves magcsemetek eleven sövény telepítésére, míg az 5—6 éves fak — koronába nevelve — kiültetésre alkalmasak és hogy a kért csemetek vasuti szállítása nem terheli a kérényezőket, — a fáknak a vasuti állomásról az értesítés vétele után való azonnali elszállítása és elültetése kötelező.

Székelyudvarhely, 1912. szept. 25-én.

Gál Imre
egyl. titkár.

Lányi Imre
egyl. elnök.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és borszármazók
Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kötő sajáttermés és vörös borok.

Eladó véredek.

Két darab 8 hónapos him és nőstény véreb, mely, Frigyes főherceg vérebével volt párosítva, mind a kettő garantált tiszta faj, semmi szépség hibájuk nincs — 300 és 200 koronáért eladó. Cim: özv. **Kerbolt Ferencné VINKOVCE** (szerén.várm.) Florián u. 6. sz.

NIGRIN

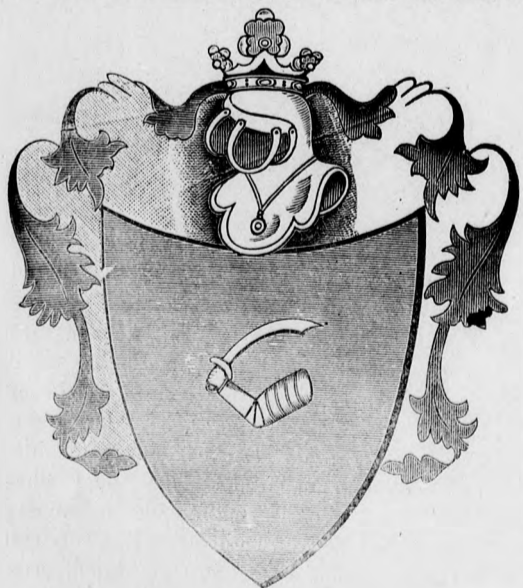
a legjobb cipőkrém az egész világon

Az eddigi világhírű wiksnak vitriol nélküli gyártása is.

St. Fernolendt Wien III. cs. és kir. udvari szállító.

80 éves gyári fennállás.

UNGHVÁRY JÓZSEF
SZŐLŐTELEPÉN ÉS GYÜMÖLCSFA-ISKOLÁJÁBAN
CZEGLÉD (PESTMEGYE)
Nagyobb mennyiségű
nemes gyümölcsfa-
csemete, bogrós gyümölcsök, vadoncsok, kerti sövények, sima és gyökeres szőlővesszők stb. kaphatók.
Tossek kimerítő árjegyzéket kérni.

A dályai

Abrán-család

nemesi cimere mutatjuk be e helyen.

Ez a cimere és a család történetének

leírása, a legrégebb korszaktól való le-

származási táblázattal az

Udvarhelyvármegye Nemes Családjai

cimü, Pálmay József szerkesztésében és Betegh Pál kiadásában megjelent díszműben található.

Számos család cimere és leírása, leszármazási táblázata van e nagyszabású műben Mindenkinek érdeke, hogy míg a készlet tart, beszerezze.

Kapható füzve 16 koronáért Székelyudvarhelyt a kiadónál.

Eladó vagy kiadó belsőség.

Székelyudvarhelyt Solymossy-utca 27 sz. n. 212 négyszögöl területű belsőség, melyen most épült 2 szoba, konyha, 2 kamra, üveges veranda, sütőház, fatartó, sertésöl és igen szép kert van, örök áron eladó vagy többévre azonnal bérbe vehető **Lukács Ferenc** tulajdonostól ugyanott.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi borszármazókedő.

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

1. Kiadó urilakás

a Batthyány-téren. Emeleten: 1 nagy utcai áltányos: három, vele összefüggő és 1 kis átjáró szobákból álló lakás, azonnali, vagy szept. 29-re kiadó!

2. Udvari lakás

ugyanott két szoba, konyha és hozzávalókkal, földszint, kiadó. Egyik nagy szoba alkalmas: szabónő, masamódnó stb.-nek

3. Ugyanottan

udvari földszintes lakás 1 szoba, konyha és hozzávaló helyiségekkel kiadó és azonnal is elfoglalható.

4. Csere

utcában 3 szobás, konyhás, kamara, pince, fatartó, sertésöl, tyukol, galambbug és külön udvarral, kuttal, gyönyörű rózsás kerttel, gyümölcsfakkal kedves, csendes lakás egészséges helyen. Pék József építőmester volt. Azonnal vagy szept. 29-től kiadó.

5. Csere

utcában három szoba egyik jó műhelynek konyha, kamara, sütőház külön udvarral. A Herceg Albert fele házban kiadó, esetleg eladó, olcsón és kedvező fizetési feltételek mellett!

6. Csere

utcában, a 3-dik ház az aljban, a kúton innen, néhai Kandó-féle házban: kiadó egy két szobás és egy szobás lakás, fatartó, sütővel, külön udvarral, azonnal el is foglalható!

7. A tábor

utcában a közkőház háta megett: két szobás, kamarás és konyhás, pince, fatartó, tyukol, sertés paja és esetleg istállóval és székérszinnel is, csak egy lakos van még az udvaron, kitűnő vizű kuttal kiadó! A lakás alatt van egy nagy magas, tágas nagy műhelynek alkalmas pince helyiség. Van egy külön eggyes szoba is, mely külön is kiadó!

8. Eladó házhelyek,

belsőségek! Az országot menten Bethlen utcában *avast* mellett, a bejáró balra levő belsón, mely Vajda Lajos faraktára volt, ELADÓ Párcellaként az egész 5 belsőre felosztva 5000 koronáért darabja! Vendéglőnek, kereskedésnek, nyitni üzletnek, fahasználatra e rendkívül előnyös, mert hátul a vasútra is rakodó kapu nyitható. Barmifele épület építése kőből engedélyeztetik barkinek is. ELADÓ RÉSZLETFIZETÉSRE IS!

9. Kuvarkertbe

nagy gyümölcsös kert FELPÁRCELLÁZVA több házhelyre, megkínthető terv szerint! Három utca fronttal eladók örök áron. Vevőknek olcsó főveny, teljeltető hely biztosítatik. Gyönyörű mind nemes fajokkal, melyek már teremnek. Jó ivóvíz kuttal!

Igen alkalmas lenne tisztviselői telep, vagy más társaságok tagjainak, kik így megakban építkezhetnének és lakhatnának. Ha a pénzügyi viszonyok javulnak, magam szerzek reá kölcsönöket az építhetésre!

10. Tábor

gyümölcsös kertben TAXÁS házhelyek eladotnak, illetőleg kiadotnak huzamos időkre! Kötő kut az udvaron, közös sütőkemence stb-vel! Az utca már csaknem egészen be van építve!

Külömbféle kiadandók vagy eladandók!

11. Faraktárnak: a barom piactér melletti bekerített hely; külső fele kiadandó és azonnal át is vehető. Belső felén már van faraktár!

12. Homoródi borviz szállításra a városba korszokba előfizetőknek kiadandó kétélekeppen is. 1. A szállító kap a behordás és széthordásért és elosztásért az előfizetőknek havi 200 K-át 2 Vállalkozásba veszi a szállítást, korszót, szekere, míg maga beszerzi *én adok*, mely esetben 230-240 K-át kereshet

13. Nagyalambfalván eladó az országot menten egy *kitűnő* helyen, a korszoma mellett fekvő nagy belső. Mindenre, de iparosnak, különösen alkalmas 2000 K-ért. Azonnal át is vehető. Jó kut van rajta.

14. Nagyalambfalván eladó egy 28, egy 14 és egy harmadik 9 holdas, erdő szép tűzifa állománnyal, mely legszebb a község határába. Az országtól pár száz lépésre *Várfele* nevű helyen a Vágás patak, melyen a falun innenfelüli hid vezet át. Székelyudvarhelyről is megjárható egy nap *létszer*! Igen előnyös vásár, fogattartóknak.

15. Fentiekről értekezhetni levélben vagy személyesen a tulajdonos:

Nagysolymosi
Koncz Armin
gyógyszerész Székelyudvarhelyt.

Bélyegzők és pecsétnyomok mindenféle kivételben gyári áron pontosan, hibátlan szövegezéssel kaphatók. Székely-Udvarhely kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv- és papír kereskedésében) Székelyudvarhelyt. Vidéki megrendeléseket az ország bármely részébe gyorsan teljesít.

Eladó olcsón

egy szép és jó Daniel-
féle cserépkályha. Hol? Megmondja
e lap kiadóhivatala.

Ne feledje el, hogy

hirdetéseink gondos átolvasása önnek valószínűleg *hasznára lesz*. Aki nálunk hirdet, annak sikere van. A hirdetés szövegezésében szívesen segítünk. Hirdetőknel történő bevasárlásainál és megrendeléséinél a SZÉKELY UDVARHELY c. ujságot felmenteni szíveskedjék.

CLIMAX
nyersolajmotorok és lokomobilok 3-70 HP.
Magasnyomású nyersolajmotorok 15-150 lóerőig ::
legolcsóbb és legmegbízhatóbb üzemet biztosítják. Üzemköltség 1-2 fill. Allandóan zavartalan üzem! - Pénzügyi felügyelet nélkül! Egyszerű kezelés! Sok száz gép üzemből.
Költségvetés és árlapok díjmentesen.
Bachrich és Társa betétitársaság
motorgyári fióktelepe
Budapest, VI. ker. Váci-körút 59 a. j.

Névjegyek, Meghívók, Eljegyzési és Esküvői
valamint **gyászjelentések**
ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek
Betegh Pál
könyvnyomdátó és könyvkötő-intézetében.